Lietas arhīva Nr. A42-02132-17/3
ECLI:LV:ADRJRIT:2017:1213.A420412414.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2017.gada 13.decembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese M.Miķelsone,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par Aizsardzības ministrijas rīcības saistībā ar informācijas pieprasījumu atzīšanu par prettiesisku, pienākuma uzlikšanu un kaitējuma atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) 2014.gada 13.oktobrī vērsās Aizsardzības ministrijā (turpmāk – Ministrija) ar iesniegumu, lūdzot sniegt informāciju par aizsardzības ministra Raimonda Vējoņa (turpmāk – R.Vējonis) un aizsardzības ministra biroja vadītājas Egitas Kazekas (turpmāk – E.Kazeka) komandējumu Centrālāfrikas Republikā (turpmāk – CĀR) 2014.gada oktobrī (turpmāk arī – komandējums): komandējuma laiks, sākuma un beigu datums; komandējuma maršruts; komandējuma piešķīrējs; komandējuma pieprasījuma pamatojums; komandējuma lietderības pamatojums; komandējuma transporta izmaksas; uzturēšanās izmaksas; pārējās komandējuma izmaksas; komandējuma atskaite; cik viesnīcas numuriņi katrā no viesnīcām, kurās apmetās minētās divas personas, tika izmantoti šo personu vajadzībām (*lietas 6.lapa*) (turpmāk – Iesniegums).

[2] Ar 2014.gada 12.novembra vēstuli Nr.MV-N/2759 Ministrija sniegusi pieteicējam turpmāk minēto informāciju (*lietas 7.?8.lapa*).

[2.1] Par aizsardzības ministra R.Vējoņa komandējumu CĀR 2014.gada oktobrī norādīts: komandējuma laiks, sākums un beigu datums – 06.10.2014.-12.10.2014. (plānotais) 13.10.2014. (faktiskais); komandējuma maršruts – Rīga-Parīze-Bangi-Čada-Parīze-Rīga; komandējuma piešķīrējs – Valsts kanceleja; komandējuma pieprasījuma pamatojums – CĀR dienošo Latvijas nacionālā kontingenta karavīru apmeklējums, tikšanās ar CĀR valdības amatpersonām un sabiedroto valstu militārās vadības pārstāvjiem, kā arī izvērtējuma veikšana attiecībā uz lēmumu par turpmāko Latvijas dalību šajā operācijā; komandējuma lietderības pamatojums – aizsardzības ministra pienākums iepazīties klātienē ar starptautisko operāciju norisi, kurās piedalās Nacionālo bruņoto spēku karavīri, tostarp ES militārās operācijas CĀR norises gaitu. Šī vizīte un tās laikā notikušās sarunas ar CĀR un ES amatpersonām bija īpaši nozīmīgas saistībā ar Latvijas pozīciju par turpmāko dalību operācijā; komandējuma transporta izmaksas – aviobiļetes ekonomiskā klase (06.10.2014.?13.10.2014.) – 4932,14 *euro*; komandējuma uzturēšanās izmaksas – viesnīcā Francijā (06.10.2014.-07.10.2014.) – 191,10 *euro*, viesnīcā CĀR (07.10.2014.?11.10.2014.) – 836 *euro*, (11.10.2014.-12.10.2014.) – aptuveni 207 *euro*; dienas nauda (06.10.2014.-12.10.2014.) 243,60 *euro* un (13.10.2014.) – 34,80 *euro*; apdrošināšana – 8,16 *euro* (06.10.2014.?12.10.2014.) 4,41 *euro* (13.10.2014.); pārējās komandējuma izmaksas – dzintara piespraude sudraba ietvarā samta kastītē 67,59 *euro*, gravēšanas darbi aizsardzības ministra reprezentācijas vairogam, 5 gab. x 15 *euro*, 75 *euro* (ministra reprezentācijas vairogi tika iegādāti 2006./2007.gadā. Viena vairoga izmaksas aptuveni 40 latu); komandējuma atskaite satur ierobežotas pieejamības informāciju un saskaņā ar Informācijas atklātības likumu nav publicējama.

[2.2] Par aizsardzības ministra biroja vadītājas E.Kazekas komandējumu CĀR 2014.gada oktobrī norādīts: komandējuma laiks, sākums un beigu datums – 06.10.2014.?12.10.2014. (plānotais) 13.10.2014. (faktiskais); komandējuma maršruts Rīga?Parīze-Bangi-Čada-Parīze-Rīga; komandējuma piešķīrējs – Ministrija, komandējuma pieprasījuma pamatojums – CĀR dienošo Latvijas nacionālā kontingenta karavīru apmeklējums, tikšanās ar CĀR valdības amatpersonām un sabiedroto valstu militārās vadības pārstāvjiem, kā arī izvērtējuma veikšana attiecībā uz lēmumu par turpmāko Latvijas dalību šajā operācijā; komandējuma lietderības pamatojums – ministra darba vizītes protokolārais un administratīvais nodrošinājums; komandējuma transporta izmaksas – aviobiļetes ekonomiskā klase (06.10.2014.-13.10.2014.) 4932,14 *euro*, papildus 4,41 *euro*; komandējuma uzturēšanās izmaksas – viesnīcā Francijā (06.10.2014.-07.10.2014.) 191,10 *euro*, viesnīcā CĀR (07.10.2014.-11.10.2014.) 836 *euro*, (11.10.2014.-12.10.2014.) aptuveni 207 *euro*; dienas nauda – (06.10.2014.?12.10.2014.) 203 *euro* un (13.10.2014.) – 29 *euro*; apdrošināšana – 8,16 *euro* (06.10.2014.?12.10.2014.), 4,41 *euro* (13.10.2014.); komandējuma atskaite satur ierobežotas pieejamības informāciju un saskaņā ar Informācijas atklātības likumu nav publicējama.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2014.gada 27.novembrī saņemts pieteicēja pieteikums par Ministrijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, pienākuma uzlikšanu un kaitējuma atlīdzināšanu (*lietas 3.?4.lapa*). Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Ministrija noteiktajā 15 dienu laikā nepaziņoja, ka informācijai būtu nepieciešama papildu apstrāde, taču arī 15 dienu laikā nesniedza pieprasīto informāciju. Tādējādi tika pārkāpts Informācijas atklātības likumā noteiktais informācijas sniegšanas termiņš un prasītā informācija sniegta tikai būtisku laiku pēc šī termiņa beigām.

[3.2] Ministrija nav sniegusi visu prasīto informāciju, un konkrēti – atbildi uz jautājumu „cik viesnīcas numuriņi katrā no viesnīcām, kurās apmetās minētās divas personas, tika izmantoti šo personu vajadzībām?". Šī informācija bija svarīga no sabiedrības labuma viedokļa, lai noskaidrotu, vai valsts finanšu līdzekļi nav tērēti personisku vajadzību dēļ.

[4] Ministrija 2015.gada 8.janvārī tiesā saņemtajā paskaidrojumā par pieteikumu uzskata to par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem (*lietas 11.?12.lapa*).

[4.1] Pieteicējs nepamatoti atsaucies uz Informācijas atklātības likuma normām. Ņemot vērā Iesniegumu likuma mērķi, kā arī iesniegumā norādīto mērķi – veicināt tiesiskumu valsts pārvaldē un labas pārvaldības principu – iesniegums ir vērsts uz līdzdalību valsts pārvaldē, tādēļ tika piemērots Iesniegumu likums.

Iesniegums Ministrijā saņemts 2014.gada 15.oktobrī. Atbilde sagatavota 2014.gada 12.novembrī, ievērojot Iesniegumu likuma 5.panta trešajā daļā

noteikto termiņu.

[4.2] Atbildes sagatavošanas termiņu ietekmēja informācijas papildu apstrāde, piemēram, bija jāapkopo informācija no viesnīcas un ceļa izdevumus apliecinošiem dokumentiem (rēķiniem) un komandējuma rīkojuma dokumentiem.

[4.3] Ministrija sniedza informāciju par komandējuma uzturēšanās izmaksām, identificējot valsti, uzturēšanās dienas viesnīcā un izdevumus par viesnīcu katrai personai individuāli. Atbilde ir sniegta pēc būtības. Sniedzot informāciju par viesnīcas izdevumiem gan aizsardzības ministram R.Vējonim, gan aizsardzības ministra biroja vadītājai E.Kazekai, Ministrija ir atbildējusi uz jautājumu par numuriņu skaitu.

[4.4] Komandējuma atskaite satur ierobežotas pieejamības informāciju (noteikts statuss „dienesta vajadzībām") tādēļ tā netika sniegta, informējot par to pieteicēju.

Informācijas pieprasījuma pamatojuma formulējums, ka tā nepieciešama, lai veicinātu tiesiskumu valsts pārvaldē un labas pārvaldības principus, ir ļoti vispārīgs un neļauj vienmozīmīgi saprast, kādam mērķim un kādā veidā informācija tiks izmantota, tādēļ nav iespējams identificēt, vai pieprasītās informācijas izpaušana ir piemērota personas izvēlētā mērķa sasniegšanai un kāds var būt iespējamais aizskārums tās izsniegšanas gadījumā.

[4.5] Ministrija 2014.gada 21.novembra vēstulē pieteicējam izskaidroja Iesniegumu likuma normu piemērošanas pamatotību, kā arī atvainojās par radušos situāciju.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 30.jūnija spriedumu pieteicēja pieteikums tika noraidīts (*lietas 32.?35.lapa*).

2015.gada 29.jūlijā pieteicējs iesniedza kasācijas sūdzību par Administratīvā rajona tiesas 2015.gada 30.jūnija spriedumu (*lietas 40.?43.lapa*).

[6] Ar Augstākās tiesas 2017.gada 10.maija spriedumu atcelts Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 30.jūnija spriedums daļā, kas attiecas uz Ministrijas faktiskās rīcības, neizsniedzot pieteicējam pieprasīto informāciju par viesnīcas numuriņu skaitu, atzīšanu par prettiesisku, pienākuma uzlikšanu Ministrijai pieteicējam sniegt attiecīgo pieprasīto informāciju un kaitējuma atlīdzināšanu; pārējā daļā Administratīvās rajona tiesas 2015.gada 30.jūnija spriedums atstāts negrozīts (*lietas 55.?66.lapa*).

[7] Administratīvā procesa likuma 112.[1] panta pirmā daļa noteic, ka administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi. Savukārt minētā panta ceturtā daļa noteic, ka tiesa lietu mutvārdu procesā tiesas sēdē izskata, ja pirmās instances tiesai to lūdzis pieteicējs. Tā kā pieteicējs tiesai nav lūdzis lietu izskatīt mutvārdu procesā, tiesa atbilstoši minētajām tiesību normām lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Tiesa rakstveida procesā izvērtēja lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku lietā iesniegtajiem rakstveida paskaidrojumiem un secināja turpmāk minēto.

Atbilstoši Augstākās tiesas 2017.gada 10.maija spriedumam Administratīvā rajona tiesa skata lietu no jauna daļā, kas attiecas uz pieteicēja iebildumiem par iestādes rīcību, neizsniedzot viņam pieprasīto informāciju par komandējuma laikā izmantoto viesnīcas numuriņu skaitu, un uz pieteicēja prasījumu uzdot iestādei izsniegt viņam šo informāciju, kā arī daļā par pakārtoto prasījumu – atlīdzinājuma piešķiršanu.

[9] Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmā daļa noteic, ka tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna.

Ievērojot minēto, strīda izšķiršanā tiesa ņem vērā Augstākās tiesas 2017.gada 10.maija spriedumā sniegto tiesību normu interpretāciju (tulkojumu), kas attiecas uz jautājumu, kā kvalificējami no pieteicēja pieteikuma izrietoši pieteikuma priekšmeti.

Proti, spriedumā atzīts, ka pieteicēja pieteikumā ietvertais prasījums par iestādes rīcību – nepienācīgu pieprasītās informācijas sniegšanu (neizsniedzot informāciju par komandējumā izmantoto viesnīcas numuriņu skaitu) – aplūkojams kā prasījums par iestādes faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku. Savukārt prasījums par atlīdzinājumu ir pakārtots prasījumiem par administratīvā akta un faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku. Papildus tam kā patstāvīgs prasījums aplūkojams pieteicēja prasījums uzdot iestādei izsniegt pieteicēja pieprasīto informāciju par komandējuma laikā izmantoto viesnīcas numuriņu skaitu.

[10] Kā izriet no Iesnieguma un pieteikuma tiesai, pieteicējs vēlējies saņemt informāciju par to, cik viesnīcas numuriņi komandējuma laikā tika rezervēti un apmaksāti R.Vējoņa vajadzībām un cik viesnīcas numuriņi komandējuma laikā tika rezervēti un apmaksāti E.Kazekas vajadzībām.

Šāda informācija tiesas ieskatā uzskatāma par vispārpieejamu informāciju.

Ministrija, atbildot uz pieteicēja informācijas pieprasījumu, sniegusi informāciju par uzturēšanās izmaksām, norādot individuāli par katru personu uzturēšanās dienu skaitu viesnīcā katrā valstī un izdevumus par viesnīcu, no kā secināms, ka abu personu nakšņošanai tika iztērēti vienādi līdzekļi. Tomēr minētā informācija tiesas ieskatā pati par sevi nesniedz atbildi uz jautājumu par to, cik numuriņi katrā no viesnīcām, kurās minētās personas uzturējās, tika izmantoti šo personu vajadzībām (*sk. Augstākās tiesas sprieduma lietā Nr.106/2017 15.punktu*).

Līdz ar to secināms, ka Ministrija nav sniegusi konkrētu atbildi uz pieteicējas jautājumu, cik viesnīcas numuriņi R.Vējoņa un E.Kazekas vajadzībām komandējuma laikā tika izmantoti.

Ja persona tiesā vērsusies ne tikai ar mērķi ar tiesas starpniecību panākt pieprasītās informācijas saņemšanu, bet arī ar mērķi panākt tiesas novērtējumu iestādes rīcībai, piemēram, lai būtu pamats par kaitējumu, kas nodarīts ar iestādes rīcību, pieprasīt atlīdzinājumu, personas prasījums saistībā ar iestādes rīcības atzīšanu par prettiesisku aplūkojams kā patstāvīgs prasījums (papildus prasījumam par informācijas izsniegšanu). Proti, šādos gadījumos tiesai līdztekus prasījumam par pienākuma uzlikšanu izsniegt prasīto informāciju jātaisa spriedums arī par prasījumu par negatīvā administratīvā akta vai attiecīgās faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku vai būtiska procesuālā pārkāpuma konstatēšanu (vai pieteikuma noraidīšanu šajā daļā) (*sal. sk. Augstākās tiesas 2015.gada 12.marta lēmuma lietā Nr.SKA-369/2015 9.punktu, 2014.gada 28.februāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA?264/2014 8.punktu, 2012.gada 26.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA?141/2012 12.punktu*).

Ņemot vērā iepriekš minēto un pieteicēja pieteikumā izteikto vēlmi panākt arī tiesas novērtējumu iestādes rīcībai morālā kaitējuma atlīdzinājuma pieprasīšanai, tiesa atzīst, ka Ministrijas rīcība, nesniedzot iepriekš minēto informāciju, atzīstama par prettiesisku.

Vienlaikus iepriekš konstatētais ir pamats, lai uzdotu Ministrijai izsniegt pieteicēja pieprasīto informāciju par komandējuma laikā izmantoto viesnīcas numuriņu skaitu.

[11] Pieteicējs lūdzis atlīdzināt nodarīto morālo kaitējumu un uzlikt par pienākumu Ministrijai atvainoties pieteicējam par prettiesisko rīcību (pieļauto nepienācīgo informācijas sniegšanu), neievērojot Informācijas atklātības likuma normas.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko

kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 4.panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumus var nodarīt ar prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

Ņemot vērā, ka šā sprieduma [10] punktā tiesa atzina, ka Ministrijas faktiskā rīcība, nesniedzot informāciju, atzīstama par prettiesisku, ir pamats skatīt arī pakārtoto prasījumu – atlīdzinājuma piešķiršanu.

Administratīvā procesa likuma 94.panta ceturtā daļa noteic, ka atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms zaudējuma vai kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā. Tātad no tiesību normas izriet, ka atlīdzināšanas pienākums var tikt izpildīts kā iepriekšējā stāvokļa atjaunošana, un tikai gadījumā, ja atjaunošana nav iespējama vai nav adekvāta, piešķirams atlīdzinājums naudā vai nosakāma rakstveida vai publiska atvainošanās, kā to paredz Atlīdzināšanas likuma 14.panta ceturtā daļa, proti, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, personiskā kaitējuma, tai skaitā morālā kaitējuma, patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

Ar informācijas nesniegšanu ir aizskartas pieteicēja ar likumu aizsargātās tiesības uz informācijas saņemšanu, kas noteiktas Satversmes 100. un 104.pantā un uzskatāmas par nozīmīgām personas pamattiesībām. Vienlaikus konstatējams, ka pieteicējs nav norādījis uz viņam nodarītā aizskāruma smagumu vai citiem ar morālo kaitējumu saistītiem apsvērumiem.

Līdz ar to tiesa secina, ka pieteicējam nav nodarīts smags aizskārums. Pieteicējs arī nav norādījis uz citiem ar morālo kaitējumu saistītiem apsvērumiem, kas būtu pamats izvērtēt informācijas nesniegšanas ietekmi uz citām ar likumu aizsargātām tiesībām.

Izvērtējot lietas apstākļus, tiesa atzīst, ka izskatāmajā lietā, Ministrijai izpildot tiesas noteikto pienākumu sniegt pieteicējas pieprasīto informāciju, tiks izpildīts atlīdzināšanas pienākums, atjaunojot stāvokli, kāds tas pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas. Līdz ar to pieteicēja prasījums par atvainošanos kā morālā kaitējuma atlīdzinājumu ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.?251.pantu, 329.panta pirmo daļu un Informācijas atklātības likuma 15.panta otro daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

apmierināt daļēji /pers. A/ pieteikumu.

Atzīt Aizsardzības ministrijas faktisko rīcību, nesniedzot /pers. A/ informāciju par to, cik viesnīcas numuriņi komandējuma laikā tika rezervēti un apmaksāti R.Vējoņa vajadzībām un cik viesnīcas numuriņi komandējuma laikā tika rezervēti un apmaksāti E.Kazekas vajadzībām, par prettiesisku.

Uzdot Aizsardzības ministrijai viena mēneša laikā no sprieduma stāšanās spēkā sniegt /pers. A/ 2014.gada 13.oktobrī iesniegumā pieprasīto informāciju, par to, cik viesnīcas numuriņi komandējuma laikā tika rezervēti un apmaksāti R.Vējoņa vajadzībām un cik viesnīcas numuriņi komandējuma laikā tika rezervēti un apmaksāti E.Kazekas vajadzībām.

Noraidīt pieteikumu pārējā daļā.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. A/ (personas kods /personas kods/) viņa samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese M.Miķelsone